

ARBBEID

I

TØMMERVASE

ARBEID I TØMMERVASE

Espen Grønberg

I denne teksten vil jeg kikke inn i min egen designpraksis og forsøke å finne ut hvorfor steder (og personer tilhørende disse stedene) har fått en sentral rolle i mine prosjekter på Kunsthøgskolen i Oslo (KHiO).

Ved hjelp av minnefragmenter, visuelle og litterære referanser vil jeg prøve å male et større bilde enn det de ville ha gjort på egenhand. Til sist vil jeg presentere en konklusjon basert på mine observasjoner. Samtidig vil jeg oppfordre deg til å selv danne deg en mening om hvordan det hele henger sammen.

Man tenker kanskje først og fremst på minner i sammenheng med tid, men noe vi lett overser er at minnet alltid er koblet til et sted. Ditt første kyss, vaflene til bestemor eller sist gang du lo deg i hjel. Hvor befant du deg da det skjedde? Hvordan ser disse stedene ut i dag? Hva føler du og hva husker du når du drar tilbake? Ville du kjent igjen stedene? Hvorfor henger dette minnet sammen med akkurat dette stedet? I sin bok “Remembering Places: A Phenomenological Study of the Relationship between Memory and Place” har Janet Donohoe med et sitat fra Ed Casey der han hevder, “place is selective for memories: that is to say, a given place will invite certain memories while discouraging others. The fact is that we can’t attach just any memories to a particular place . . . place is always definite, and regarding a given place only some memories, indeed only certain kinds of memory, will be pertinent.” (Donohoe, 2014, s. 13). Lignende tankegang finner jeg igjen hos meg selv og i mitt arbeid.

Arbeidet med denne teksten startet litt som alle de andre prosjektene jeg har gjort på KHiO ved å prøve å løsrive meg fra noe jeg har prøvd å undertrykke i underbevisstheten. Det er nesten blitt en repeterende vits at jeg alltid ender opp der, eller der omkring.

Denne trangten jeg prøver å ignorere og løsrive meg fra, men tyn-
gdekraften trekker meg tilbake og slynger meg nok en runde rundt.
Månen har jo gått rundt jorda i over fire og en halv milliard år.
Da kan vel jeg drodle litt over dette temaet i to år? På et vis er vi
uadskillelige selv om man fysisk kan skilles. Litt som at man kan
alltids ta gutten ut av Østfold, men aldri Østfold ut av gutten.

Tendensen til at mine tanker og kunstneriske prosjek-
ter ofte prøver å gjenskape versjoner av fortiden startet kanskje
med mitt første møte med døden. Det er akkurat dette stedet hvor
det skjedde som dukker opp sammen med stedsnavnet i tankene
mine. Ikke nødvendigvis det som skjedde der, men konstruksjonen,
landskapet og været på den dagen det skjedde. Ett fragment forteller
resten av hjernen hvor dette er.

Figur 1. Jernbanebrua, Prestebakke (eget bilde)

For 13 år siden så gikk broren min og jeg opp på skinnene her, han med en hagle under armen og jeg med en radio. Det var senhøsten og snøen hadde lagt et tynt dekke med snø over den bløte marka, sånn at du kunne se bakken skimte igjennom noen steder fordi det bløte hadde smeltet snøen. Det var nesten helt vindstille. Vi fulgte bare sporene opp skråning, og siden toget allerede hadde passert for 5 minutter siden, så hadde vi cirka en time til neste tog. Masser av tid, bare rett opp her og rett ned igjen. Vi var jo så nærme.

Broren min tok øret mot skinnene, sånn som man ser i film for å høre om det var noe tog på vei, og ga signal om alt var greit og at vi kunne gønne på bortover langs pukken. Bikkja gikk først i rekka med nesa i nysnøen. Snøen blåser litt opp mens hun puster og peser ned i haespora med et intenst fokus på hvor den kan ha blitt av. Over kanten og ned skråningen her? Nei. Langs gjerdet og ned der? Ikke her heller. Midt i mellom togskindene og bortover her, der var det noe. Det neste jeg hører er to tut i det fjerne. Broren min og jeg ser på hverandre. Han skriker etter bikkja om at hun må komme tilbake. Han kaster hagla ned den snødekkede skråningen og begynner å løpe etter hun. Pukken er løs og føttene hans synker ned for hvert skritt han tar. Litt som å løpe i dyp snø. Han kaster av seg den våte og tunge jakka for å prøve å ta hun igjen. Nå kan jeg kjenne at det begynner å riste i skinnene. Et tut etterfulgt av et langt tut. Toget feier forbi meg og bruser opp all snøen rundt oss.

Når snøen legger seg igjen ser jeg bikkja ligge midt på sporet. Broren min reiser seg med bikkja i armene. Vi går ned skråningen og til bilen som står parkert på kirkegården rett nedenfor. Toget er borte vekk.

To uker etter ulykken satt jeg på rommet mitt med windows movie maker og laget en sentimental hyllest til familiehunden vår. Det skulle med andre ord ikke ta lang tid før mine prosjekter handlet om å prosessere noe følelsesfylt som hadde skjedd.

Ordet sted kommer av dansk form sted, av gammeldansk stæth, variantform til stad, av gammeldansk stath. Og betyr et avgrenset område, plass (hvor noe befinner seg, foregår) (Den Norske Akademis ordbok, u.å). Selvom 'Et sted' er et avgrenset område så er det fortsatt veldig åpent for tolking. Der borte et sted finnes løsningen til alt. Du husker noe som aldri har funnet sted. Det du konstant leter etter forsvant i sted.

Prestebakke er et sted. Et sted nærme svenskegrensa, men et stykke unna bygrensa til Halden. Det er et sted med omkring 150 innbyggere. Det har en egen barneskole, en nedlagt togbanestasjon og en kirke. Rett ved skolen bor det faktisk også en liten kalkunfamilie med en veldig aggressiv hannkalkun. Det gjorde det ikke før. Prestebakke er stedet jeg vokste opp.

Figur 2. Grusvei langs Løvåsen, Prestebakke (eget bilde)

Dette er en grusvei ikke så langt fra jernbanen. Det er forsåvidt ingenting på Prestebakke som er langt fra jernbanen, uten at jeg har tenkt så mye over det. Men sånn er det ofte. Det er ikke før man er bortreist og vendt tilbake før man tenker over slike ting. Roy Williy Olsen, en infamøs avdød visesanger fra Tistedalen i Halden, har en sang som heter “Du bli’kke rost før du er borte vekk” som handler om en uglesett alkoholiker som ikke får noen trøstende ord før han er “borte vekk” (Olsen, 2020).

Jeg tror toget går hver time, noen ganger hver andre time. Da jeg var der sist kom det tre tog, to passasjertog og ett godstog. Jeg husker jeg funderte som liten gutt på hvorfor togene ikke krasjet, da det bare er ett spor? Sånne gamle grusveier som dette er også egentlig bare ett spor. To nedkjørte hjulspor med klar oppfordring til å holde seg midt i veien. En kamerat frontkolliderte faktisk med faren sin på denne veien en vinter ikke så lenge etter han hadde fått lappen. Alt gikk fint og begge var i god behold, bortsett fra kanskje den ungdommelige uovervinneligheten og stoltheten. Veien kan føles litt som om det ikke finnes noe rundt den neste svingen og det vil i så fall forklare hvordan det kom til å skje. At det alltid er en sving til før man kommer frem.

Men hvordan vet du at jeg snakker sant? Dette kan jo være hvor som helst i Norge, hvor som helst i verden. Trodde jeg. Den norske grana (*Picea abies*) er faktisk ganske lokal og er mest sentrert rundt i nord og midt-europa (Farjon, 2015). Men det kunne godt vært i de dype svenske skoger, i Hedmark eller Finland. Poenget er at det ligner på veldig mange andre steder. Et lite definert sted, i hvert fall i forhold til menneskets størrelse. Bare en sving til så er vi der. Det er ikke langt igjen, jeg lover.

Protagonisten i eventyr befinner seg ofte på et lite definert sted som bak de syv blåner eller østenfor sol og vestenfor måne. Askeladden som trasker avgårde, eller prinsessen som går over fjell. Etter langt om lenge og lengre enn langt og flere hinder på veien så er de omsider fremme. Fremme på stedet som ligger langt og lengre

enn langt, fremme på stedet vestenfor sol og østenfor måne. Steder de fleste har hørt om, men som ingen vet hvor er. Dette er minner vi har om steder som aldri har eksistert, eller som vi ikke vet om faktisk finnes.

Figur 3. Åpningsscenen i filmen Paris, Texas (Wenders, 1984)

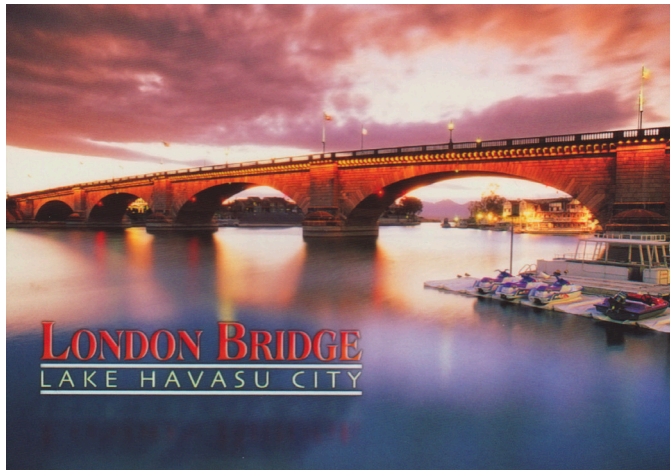
I åpningssekvensen til filmen Paris, Texas (1984) ser vi hovedkarakteren Travis gå gjennom et gudsforlatt ørkenlandskap i en sinnstilstand kalt fugue*. De siste siste fire årene har han vært på en reise uten å vite hvor han har vært. Det eneste han kan huske er Paris, Texas og at hans eneste mål er å komme frem hit, koste hva det koste vil. Han blir plukket opp av broren sin etter å ha kollapset i en lokal bar. Han begynner så en indre reise for å finne tilbake til seg selv.

Er jeg selv i en tåketilstand hvor jeg har et underbevisst mål i tankene som hele tiden leder meg tilbake, enten jeg vil eller ikke? Var det noe som gikk galt som må rettes opp i? Vil jeg vite når jeg selv har kommet frem?

*Fugue er en tåketilstand, psykisk forstyrrelse der personen foretar seg tilsynelatende normale, fornuftige handlinger, men siden ikke kan huske noe av det som har skjedd. (Malt, 2019)

4

5

Figur 4. Eiffeltårnet i Texas er et landemerke i byen Paris, Texas. Tårnet ble bygget i 1993. Det er en skalamodelle av Eiffeltårnet i Paris, Frankrike, og er mindre enn en tittel av høyden til originalen (Adavyd, 2012).

Figur 5. London Bridge er en bru i Lake Havasu City, Arizona. Da den ble bygget på 1830-tallet så var den spent over Themsen i London, England. I 1968 ble bruene solgt og plukket fra hverandre og sendt til Lake Havasu City hvor den kunne få et nytt liv.

Hvorfor rekonstruere kjente byggverk i ukjente landskap? Er det for å skape landet langt borte nærmere seg selv? For de fleste amerikanere er kanskje Europa og dets monumenter noe de ofte bare vil lese om og se bilder av, men aldri selv besøke.

Paris, Texas (stedet) er for meg et rekonstruert minne hvor ting har blitt satt sammen i feil rekkefølge. Buksene er på armene, skjorta er på grisen og cowboyhatten er på toppen av Eiffeltårnet. American Psychological Association (APA) definerer rekonstruerende hukommelse slik:“

Reconstructive memory is the process of remembering, conceived as involving the recreation of an experience or event that has been only partially stored in memory. When a memory is retrieved, the process uses general knowledge and schemas for what typically happens in order to reconstruct the experience or event.

Når man er borte fra et sted over lengre tid så brytes minnene av de sakte opp i bruddstykker og de sterkeste minnene består, mens de mindre forvitrer, og det man ofte husker ender med å være et ganske forvrengt bilde av virkeligheten. Et veldig tydelig eksempel er å spille et tv-spill du spilte for 15 år siden. Veldig ofte så vil det du ser i dag være noe helt annet enn det du husker.

Figur 6. Postkort fra veien Røldal — Sædal, tatt ca. 1965. (Nasjonalbiblioteket/Normann, 1965)

Dette er et postkort fra 1960-tallet tatt på en vei mellom Suldal og Røldal over Røldalsvatnet. Mest sannsynlig er det Arne Normann, sønn av Carl Normann som startet postkortforlaget på sin sykkel i 1906, som har tatt bildet (Store Norske Leksikon, 2019a). Hans signatur var den røde bilen, alltid plassert som en kuriositet i de pittoreske bildene, men også en måte på å plassere en del av seg selv inn i et bilde som skal treffe så mange som mulig. Snøen hvit, himmelen blå og bilen rød. Norge på sitt vakreste. Røldalsvatnet ligger ca halvveis mellom Rjukan og Haugesund. Harald Østgaard Lund, billedarkivar på Nasjonalbiblioteket har kikket igjennom flere tusen postkort som ble gitt til biblioteket i gave av Normann postkortforlag, og er den som har brakt disse gamle postkortene frem i lyset igjen.

Alltid reisende og betrakende av det rundt oss som turister. Vannet er blikkstilte, himmelen er blå og gresset er grønt. Postkortenes verden er som en utopisk verden man aldri kommer seg ut av. Alle smiler og hygger seg med strålende vær og vakre mennesker. Der finnes ingen bekymringer og ubetalte regninger. Hvis man finner postkort fra hele Norge og setter de sammen vil man få et helt nytt Norge med én type menneske, ett type humør og én type vær. Det er som jeg blir dratt inn i en verden av nostalgiske stedsminner som har klippet bort alt det dårlige været, den utmattende kran- glingen i baksetet og de hullete grusveiene.

Figur 7. En av sluttscenen i filmen Halvveis til Haugesund (Lund, 1997)

Dette er en scene fra filmen Halvveis til Haugesund, registrert av Lund. Hovedkarakteren Otto har reist fra Oslo og er på vei til Haugesund men blir sittende fast i Telemark i et virvar av småveier og blindveier. Landskapet tvinger veien i alle mulige retninger, men aldri i den retningen Otto skal. Han spør om hjelp, men blir ledet i en ny runddans gang på gang. Telemark er blitt et sted man kommer inn men aldri ut. Fortellerstemmen i filmen forklarer at “Det er ikke nødvendigvis meninga at veiene skal føre ut av Telemark. Sannsynligvis fører de ikke noe sted” Mulig er det slik at jeg heller ikke skal ut av Østfold, ihvertfall mentalt, siden alle mine veier ser ut til å lede tilbake dit. “Hele poenget med en labyrint er at man skal kjøre seg vill, det er ikke noe unormalt med det. Alle blir litt bortkomne her. Det er slik vi vil ha det. Vi trives med det. Før eller seinere havner alle opp i Lårdal”, sier stemmen. Veien slutter nemlig her. Herifra må man ta kanalene og innsjøene fatt.

Figur 7. Ombord MS Henrik Ibsen på Bandak i Telemarkskanalen (eget bilde).

Kjenner du igjen landskapet over? Tolv uker før dette essayet ble levert var mine klassekamerater og jeg i Telemark. Og for Tolv uker siden var vi ombord M/S Henrik Ibsen på vei til Dalen hotell fra Ulefoss. En tur på drøye syv timer gjennom sluser, kanaler og innsjøer. Og turen vår slutter nemlig på innsjøen Bandak, ved Lårdal. Kanalen ble bygget hovedsaklig for frakt av folk og tømmer. Helt nord i sjøen kommer man til Lastein brygge i Dalen som er den siste for Telemarkskanalen nordover. Jeg hadde med en mikrofon, et super 8-kamera og en filmkassett på omtrent 15 meter, rundt to-tre minutter med levende bilder. Kameraet jeg hadde med, et Braun Nizo 480s, har også mulighet til å skyte enkeltbilder og en hel filmkassett vil da utgjøre ca. 4000 stillbilder. Det var begrensende og frigjørende på samme tid. Hvis ikke de to minuttene med film utgjorde noe interessant, kunne jeg i det minste hente ut nok bilder til en bildebok.

Jeg synes ofte at stillbilder er mer interessante enn deres bevegelige motpart. Når man fryser et eneste bilde av de 24 som rulles forbi lyspæren i sekundet, så fjerner man ofte konteksten det er tatt i. Det er ingenting som leder opp til det øyeblikket og ingenting som viser hva som skjer etterpå. Dette kan man også gjøre i film, men det er dette øyeblikket fryst i et 1/24-sekund som interesserer meg. Å kunne stirre evig på noe som ble borte på et blunk åpner opp for flere tolkninger. Det kan til og med gjøre en kjedelig film verdt å nyte. Spesielt de som er pene å se på, men har en uutholdelig handling. Litt sånn ble det med dette prosjektet. Den amatørmessige filmingen av reisen er like interessant for andre som gamle super-8 filmer av ukjente er for meg. En naiv filming av alt som fatter fotografens interesse. Men når snuttene renklippes og skilles fra resten av filmen, settes i ny rekkefølge og repeteres skaper det en ny mening selv om det bare var en del av en reisefilm. Plutselig er man ikke i Telemark lenger.

En av våre forelesere på KHiO, ga meg et tips om å ta ut enkeltbilder fra filmrullen og printe de ut for å enkelt kunne sette

sammen scener uten å måtte sitte og klippe det hele sammen. Brått så åpnet det seg et helt nytt landskap. Nå kunne den naive reisefilmen bli til en sammensetning av minner. En konstruert virkelighet. Var det fortsatt et sted jeg hadde besøkt? Et sted du eller jeg ville kjent igjen?

Figur 8. Bliss (originaltittel, Bucolic Green Hills), bakgrunnsbilde Windows XP (O'Rear, 1996)

Bliss (originaltittel, Bucolic Green Hills) er standardbakgrunnen til Microsofts operativsystem fra 2001, Windows XP. Fotografiet er tatt av Charles O. Rear som forteller at han har sett det figurert i det hvite hus og Kreml. Det er påstått at dette er verdens mest sette fotografi. Fotografiet er så unaturlig perfekt at det var lenge spekulert i om det var retusjert eller et produkt av flere bilder satt sammen. (Shoot the Rabbit, 2019) Det er akkurat passe geografisk generisk til å kunne appellere til en stor mengde mennesker. Det kan være i Toscana, Italia, det kan være beitemarker for millioner av sauer i New Zealand eller den forskrudde verden til Teletubbies. Hvor det er tatt har egentlig ikke så mye å si, men heller at det

appellerer til mennesker over hele verden. Den frodige åskammen som delvis gløder opp av sollyset som sniker seg mellom skyene. Over og bak åskammen er det en knallblå himmel med skyer spredt pent og pyntelig utover. I forgrunnen langs bunnen ser vi en mørk strek som er med på å dele bildet i tre. Og langs den er det små gule blomster. Jeg ser håp og muligheter i bildet, et blankt lerret. Et operativsystem er også akkurat det, en ramme for det virkelige arbeidet. Men hvor er bildet tatt? Akkurat som landet langt borte eller vestenfor sol og østenfor måne, er dette blitt et sted alle kjenner igjen, men ingen vet hvor er.

Figur 9. AfterMicrosoft, samme lokasjon som Figur 8, ti år senere (Goldin+Senneby, 2006).

Repeterende fotografering er en dokumentarisk praksis som brukes i landmåling og i naturvitenskap som geologi, meteorologi og fysisk geografi. Det siktes på å oppnå en komposisjon som er så lik som mulig det originale fotografiet.

Boka *Second View: The Rephotographic Survey Project* er et eksempel på denne type fotografi. Fra 1977 til 1979 så gjenskapte en gruppe kunstnere ledet av Mark Klett, Ellen Manchester og JoAnn Verburg 122 fotografier fra sent 1800-tall for United States Geological Survey. Oppgaven til de originale fotografiene var å fange karakteristikkene til landskapet vest i USA.

Figur 10. Second View: The Rephotographic Survey Project (Klett, 1979).

Refotografiene visualiserer kreftene som har endret disse landskapene over tid. Noen bilder viser drastiske endringer av menneskelige inngrep, mens andre viser et nesten uhyggelig inntakt landskap over 100 år etter. Disse hundre årene er knapt et lite blunk i den geologiske formasjonens levetid.

Er det dette jeg egentlig gjør? Går jeg tilbake til tidligere minner, enten fysisk eller psykisk og refotograferer noe som har blitt stoppet i tid for å se hvordan det har vokst og utviklet seg. Den klar-este forskjellen er nok at jeg personlig sitter med begge versjoner av “fotografiet”, mens beskueren bare sitter med det siste bilde. Og på en måte så er det greit. En av våre forelesere sa forleden at man må ikke la sannheten komme i veien for en god historie. Dette er sikkert en røff gjenfortelling av et kjent sitat, men budskapet står. Hvis historien er god, så er det vel ikke så interessant om den er sann eller ikke. Det jeg lager, lager jeg for meg selv og min egen del, men det er givende om andre også kan få noe ut av det.

Figur 11. Dette bildet viser en forandring av sted over tid hvor fargeseperasjonene representerer ett øyeblikk på tidslinjen og til sammen lager et nytt bilde ikke ulikt hvordan man selv kan rekonstruere et minne av et sted eller konstruere en alternativ virkelighet.

Designeren James Langdon (2020) forklarer at, “The image is a composite made by combining one colour separation—cyan, magenta, yellow, black—from four different photographs. The photographs were taken by Stuart Whipps from a fixed position—a camera permanently mounted on a bracket on the wall at Eastside Projects, an exhibition space in Birmingham—over the course of two months of the exhibition Narrative Show (C:15 May 2011, M:23 May 2011, Y:10 June 2011, K:15 July 2011)”

Figur 12. Bestefars nese. Treskulptur plassert i skogen ved småbruket Langnestangen (eget bilde og arbeid)

Hver gang vi kom kjørende til bestemor og bestefar på småbruket, Langnestangen, så sto bestefar alltid klar ved innkjørselen, rett etter andedammen skiltet, og holdt håndflaten sin opp på neseryggen, mellom øynene. Akkurat sånn man gjør hvis man skal blokkere et angrep av noen som vil stikke ut øynene dine med en v-formet hånd. Det var som om vi hadde kommet til et sted hvor ting gjøres litt annerledes. Småbruket ligger på en halvøy og det er kun én grusvei inn. Bestefar sto der som en vokter ved portalen til et rike langt langt borte. Endelig var vi fremme og hilset skulle vi være. Var vi endelig kommet frem til et sted langt langt der borte?

Det var ofte arbeid i forbindelse med besøk hos bestemor og bestefar, enten det var å stable ved eller hogge ved. Men etter vi hadde gjort det vi skulle var det alltid et hav av frihet. Inne på loftet sto det to luftgevær som vi hadde svidd inn våre navn på, broren

min og jeg. En gang satt vi på soverommet og skøyt på småfugler. Det vil si broren min, jeg sikta men skøyt alltid til side fordi jeg ikke hadde hjerte til å knerte de, vi hadde jo tross alt lagd fuglekasser til de samme fuglene på den andre siden av huset. Og bestemor måtte absolutt ikke finne ut av hva vi drev med.

Skulpturen bestefars nese ble laget til en illustrasjonsoppgave om “å ta plass” på Kunsthøgskolen i Oslo i 2021. Den er skåret ut av et eldre vindfell* i halvråtten osp funnet i jordekanten på Langenestangen. Verktøyene brukt i utformingen var hovedsaklig motorsag med finpussen ble gjort med hammer og stemjern. Skulpturen er et svar på et arveoppgjør jeg på den tiden sto midt opp, men også en hyllest til eieren av nesa. Han pleide å ta min nese, men nå tok jeg hans.

* Et tre som har blitt blåst over ende.

Figur 13. Carl Gunerius Nilsen foran hovedhuset på Langenestangen rundt 1920 (egen samling)

Dette er Carl Gunerius Nilsen. En hjemvendt Norsk-Amerikaner som poserer foran det som den eiendom som gang var hans, Langenestangen. Bildet er tatt rundt 1920 og ikke så lenge før Nilsen dør. Nilsen var fotograf, men det er usikkert om det er han

som har tatt bilde. Det kan jo nesten se ut som han kan ha en selvutløser i venstre hånd og kabelen går bak han og bort til kameraet. Det står riktignok O.A. nederst i høyre hjørne og vi vet at den personen som kjøpte småbruket etter Nilsens død var Olaf August Andersen, O.A.? Andersen var en kjøpmann og eide en stor forretning i Tistedal, drøye seks kilometer på grusvei fra småbruket. Nilsen ser utover noe som kunne tenkes å være store jorder med tanke på bakgrunnen, men rett nedenfor så ligger Femsjøen, den femte sjøen i Halden vassdraget. Et vassdrag som i dag viser mange spor etter tømmerfløting i over 150 år.

Nilsen etterlot seg en hel del fotografiutstyr han hadde tatt med over Atlanteren. Gamle polerte glass linser omringet av nøye dreiet messing. De eldste er rundt borgerkrigstiden 1860. Men de kommer jeg tilbake til.

Figur 14. Arbeid i tømmervase, (Rasmussen, 2022, s. 50)

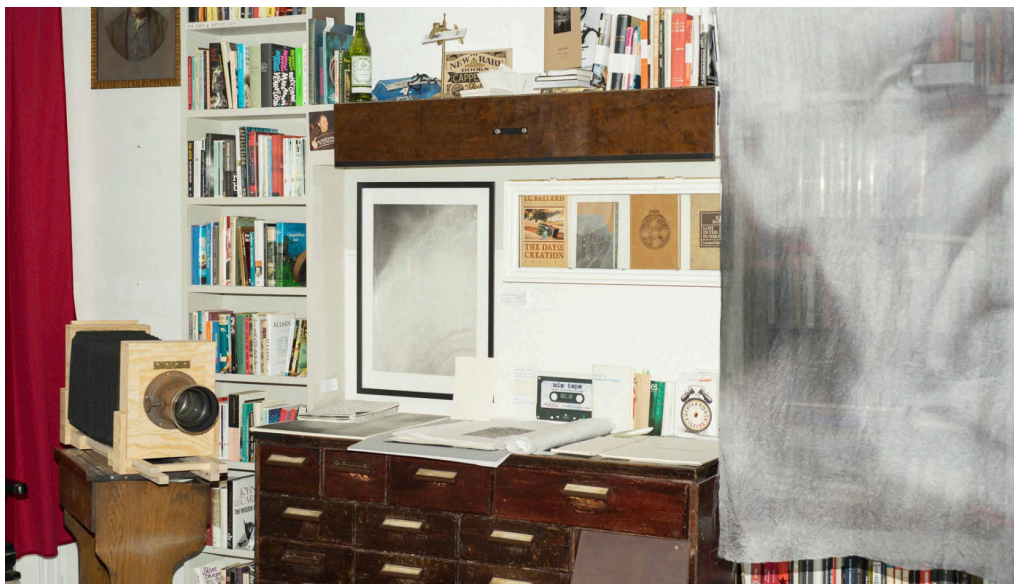
I boka “Elva er et annet sted — Bilder fra tømmerfløting på Glomma” av Hans Hamid Rasmussen finner vi dette bildet av tre karer som jobber med å få løst opp floken. “Arbeid i tømmervase” står det sammenknyttet bildet. En tømmervase er en sammenfiltret

haug av tømmer, oppstod ofte under fløting i trange og steinete elver (Store Norske Leksikon, 2019b). Bildene i boka er tatt under hans tid som tømmerfløter på Glomma på slutten av 1970-tallet og den aller siste tømmerfløtinga i 1985. Bildene vitner om en annen tid og et yrke som er borte, men også at selve elva har sluttet å opphøre som sted, oppholdssted, og er nå bare en elv igjen.

Kunstkritiker Andreas Breivik forteller om boka “Et av problemene med fløtingen var de stadige vasene og opphopningen av tømmer, og i enkelte fotografier skildres tømmeret som «matter of out of place», ubehjelpelig strandet på sandbanker eller viklet sammen til kaotiske floker. [...] Misforholdet setter fotografiets handling på pause; arbeidet og den narrative formen stanser opp, mens beskrivelsen av vannets krusninger, solens refleksjoner og stokkenes sikk-sakk-kaos kommer i fokus. Ikke minst blir stokkenes ubrukelig tunge, glatte og sleipe karakter håndgripelig. Slik får tømmeret nærmest en form for agens, som konkurrerer med arbeiderens. Fotografiens beskrivelser av gjenstridige og uvillige stokker gjør det mindre fristende å hoppe ut i elven for å løse floker og dytte på tømmer.” (Breivik, 2022)

Å jobbe med dette essayet har vært litt som å stå i mot en tømmervase og vri og vende. Tankene jeg hadde i begynnelsen har hopet seg opp, visjonen ble uklar og forsvant kanskje til tider ned i dypet. Samtidig er de stedene jeg søker tilbake til ofte forandret, eller så er jeg forandret og stedene det samme.

Min søken etter mine versjoner av fortiden har alltid vært til stede i mine kunstneriske prosjekter, fra videohyllest til hunden min til prosjekter ved KHiO. Tilstedeværelsen av nostalgi og tilbakeblikk har gradvis økt ettersom jo lenger jeg har vært bortreist, som ikke kommer som noen overraskelse. Kanskje andre kan analysere dette bedre enn meg, men jeg tror dette handler om å bevare steder og minnene koblet til disse.

Figur 15. Sjelefanger (2020, eget arbeid)

Jeg bygget et kamera for å kunne bruke de bortglemte messingobjektivene til Nilsen og brukte det for å prøve å fange sjelen til mine to foreldre i et bilde. Kameraet produserer negativer i en størrelse på 8 tommer x 10 tommer og er i stand til å fange utrolig detaljer. Fotografiet av min far ble trykket på et silketekstil og ble sammen med kameraet stilt ut i Cappelens Forslag våren 2022. Bildet av min mor er blitt trykket på papir med en gammel teknikk kalt fotogravyr. Fotogravyr er en fotomekanisk reproduksjonsmåte som består i at det fotografiske bildet blir etset ned i en kobberplate og trykket som et kobberstikk. (Pihl, 2022)

Jeg har forsøkt i denne teksten å utforske problemet jeg la frem i begynnelsen: å finne ut hvorfor steder (og personer tilhørende disse stedene) har fått en sentral rolle i mine prosjekter på KHiO. Som Casey skrev er steder knyttet til minner, og minner er knyttet til personer, til hendelser, til en tilstand. Jeg kan ikke huske alle trær i skogen, men jeg kan huske treet jeg klatret i, og kanskje jeg kan klare å fange noe av denne følelsen i mitt arbeid.

BIBLIOGRAFI

Adavyd. (2012). Eiffel Tower Replica, Paris (Texas, USA) [Foto]. Own work. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Eiffel_Tower_Replica_Paris_Texas_DSC_0602_ad.JPG

APA Dictionary of Psychology. (u.å.). Reconstructive memory. Hentet 9. desember 2022, fra <https://dictionary.apa.org/>

Breivik, A. (2022, september 12). Transportøkonomien revurdert. *Kunstkritikk*. <https://kunstkritikk.no/transportoekonomien-revurdert>

Den Norske Akademis ordbok. (u.å.). sted—Det Norske Akademis ordbok. <https://naob.no/ordbok/sted>

Donohoe, J. (2014). *Remembering Places: A Phenomenological Study of the Relationship between Memory and Place*. Lexington Books.

Farjon, A. (2015). IUCN Red List of Threatened Species: *Picea abies*. IUCN Red List of Threatened Species. <https://www.iucnredlist.org/en>

Goldin+Senneby. (2006). AfterMicrosoft. <https://www.vintag.es/2022/08/bliss.html>

Klett, M. (1979). Rephotographic Survey Project [Foto]. <http://www.markklettphotography.com/rephotographic-survey-project>

Langdon, J. (2020). OBSERVATIONS FROM A FIXED POSITION. Bricks from the Kiln. https://www.b-f-t-k.info/pdfs/BFTK_1_ObservationsFromAFixedPosition.pdf

London Bridge. (u.å.). Lake Havasu City. Hentet 9. desember 2022, fra <https://www.golakehavasu.com/london-bridge>

Lund, H. Ø. (Regissør). (1997). Halvveis til Haugesund.

Malt, U. (2019). Fugue. I Store medisinske leksikon. <http://sml.snl.no/fugue>

Normann, A. (1965). Postkort fra veien Røldal—Sauda [Foto]. https://snl.no/Carl_Normann

Olsen, R. W. (2020). Du bli'kke rost før du er borte

vekk (Roy Willy sitt eget kassetopptak). Hot Sauce Records.

O'Rear, C. (1996). Bliss (original title, Bucolic Green Hills) [Foto]. https://www.newegg.com/insider/wp-content/uploads/windows_xp_bliss-wide.jpg

Pihl, R. (2022). Fotograivr. I Store norske leksikon. <http://snl.no/fotograivr>

Rasmussen, H. H. (2022). Elva er et annet sted: Bilder fra tømmerfløting på Glomma. Torpedo Press.

Shoot the Rabbit (Regissør). (2019). Microsoft—Windows XP Background Photo—The Bliss—An Interview with Charles o'Rear. <https://www.youtube.com/watch?v=gpryL-VHG24>

Store Norske Leksikon. (2019a). Carl Normann. I Store norske leksikon. http://snl.no/Carl_Normann

Store Norske Leksikon. (2019b). Tømmervase. I Store norske leksikon. <http://snl.no/t%C3%B8mmervase>

Wenders, W. (Regissør). (1984, september 19). Paris, Texas [Film].